

Haljala Vallavalitsus

Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

Teie 11.02.2025 nr 7-16/25/2778

Meie 04.04.2025 nr 6-3/25/40-1

Vastus objektide kaitse alla võtmise ettepanekule

Saatsite 11.02.2025 kirjaga nr 7-16/25/2778 objektide kaitse alla võtmise ettepaneku kaitsealade moodustamiseks Liivi lahe põhjaosa, Liivi lahe idaosa, Lõuna-Saaremaa, Soome lahe idaosa, Soome lahe keskosa ja Kuivalõuka kaitsealade moodustamiseks ning Uhtju ja Vilsandi hoiuala moodustamiseks ja Gretagrundi, Kura kurgu, Nõva-Osmussaare, Pakri, Pärnu lahe, Tagamõisa ja Väinamere hoiualade laiendamiseks.

Kirjaga edastasite MTÜ Eesti Ornitoloogiaühingu ettepanekud ja objektide asukohad. Kaitse alla võtmise põhjenduseks on toodud, et ala on oluline veelindude peatumisala. Kuna kaitseala moodustamise peamine eesmärk on elupaikade ja liikide kaitse ning selleks ala säilitamine looduslikuna, teeb MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing ettepaneku võtta ala kaitse alla kui looduskaitseala ja moodustada sihtkaitsevöönd. Tehakse ettepanek tsoneerida kogu kaitseala ühte sihtkaitsevööndisse, kuna põhimõtteliselt on tegemist alaga, kus inimtegevus ja loodusvarade kasutamine on keelatud, välja arvatud üksikud loetletud tegevused. Looduskaitseaduse (LKS) § 27 kohaselt moodustatakse looduskaitseala looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. LKS § 30 kohaselt on sihtkaitsevööndis keelatud majandustegevus, loodusvarade kasutamine, uute ehitiste püstitamine, inimeste viibimine kaitsealuste liikide elupaigas, kasvukohas ja rändlindude koondumispaigas, sõiduki, maastikusõiduki või ujuvvahendiga sõitmine, telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine. Põhimõtteliselt on tegemist alaga, kus inimtegevus ja loodusvarade kasutamine on keelatud, välja arvatud üksikud loetletud tegevused.

Soome lahe keskosa, kuhu planeeritakse looduskaitseala moodustamist ja sihtkaitsevööndi loomist piirneb täies ulatuses Haljala valla piiriga.

Riigihalduse minister kehtestas 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/30 Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+¹. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 5.4 „Sadamad“ on toodud, et *Lääne-Viru maakonnaplaneering käsitleb Lääne-Virumaa rannikualal arendatavate sadamadena Kunda, Vergi, Mahu, Võsu, Eisma, Käsmu, Vainupea, Karepa ja Eru sadamaid. Suuruse ja perspektiivse kasutuse järgi on sadamad jaotatud kolme kategooriasse:*

- kauba- ja reisisadam, milleks on Kunda;
- väikesadamad Vergi, Mahu, Võsu, Eisma - tasuliste sadamateenustega, kvaliteetsed tugiteenused harrastusmeresõidule ja mereturismile, kutselised ja harrastuskalurid, talvised hoiuteenused jahtidele ja paatidele;
- väikesadamad Käsmu, Vainupea, Karepa Eru, - kutselised- ja harrastuskalurid, talvised hoiuvõimalused paatidele.

Maakonnaplaneeringu järgi on väikesadamatest tulenevalt Lääne-Viru maakonna rannikualal suur mereturismi potentsiaal. Seetõttu on oluline taastada ja korrastada olemasolevad

¹ <https://riigiplaneering.ee/laane-viru-maakonnaplaneering-2030>

väikesadamate asukohad ja ka lautrid. Väikesadamate kasutamise eesmärk on turismivõimaluste arendamine ning võimaluste loomine kalanduseks. Veeteedega seotud maismaaobjektide planeerimisel tuleb omakorda kasutada olemasolevad lautri- ja sadamakohad. Väikesadamate arengusuunad on muuta sadamad aktiivselt tegutsevateks üksusteks, kus oleksid olemas võimalused mere- ja tavaturistide teenindamiseks ning kohalikele harrastuskaluritele paatide hoidmiseks ning remondiks.

Väikesadamate võrgustiku kontseptsioon 2014-2020 nendib, et olemasolev väikesadamate arv ja infrastruktuur ei ole piisav ning et oluliselt on vaja suurendada Eesti rannikualade atraktiivsust eelkõige välismaiste mereturistide seas. Probleemiks on ka võrgustiku ebaühtlus Pärnumaal ning Lääne- ja Ida-Virumaal, kus esineb katmata lõike, mis ületavad väikelaeva keskmist päevateekonda (ca 30 meremiili). Probleemina tuuakse välja asjaolu, et Eisma-Narva lõigul on see väikesadamatega katmata ning kontseptsiooniga seatakse eesmärgiks väikesadamate arendamine nimetatud lõigul.

Mereturismi arengu eesmärgi täitmiseks on oluline luua piki Lääne-Viru maakonna rannikut erinevatest väikesadamatest moodustuv sadamate kett, mis täiendab maismaaühendusi.

Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 3.8 „Rannikuala“ on toodud II tasandi asustuse arenguala (Vainupea, Eisma, Karepa ja Toolse) üldsuuna ja -tingimusena väikesadamate arendamine rannakalurite tegevuse ning turismimajanduse toetamiseks ja sellega arvestav ruumiline planeerimine – mereühenduste loomine rannikul teiste väikesadamatega. Sellest tulenevalt peab jääma võimalus nii mereala planeeringus, maakonnaplaneeringus kui ka üldplaneeringus käsitletud väikesadamaid ja nende vahelisi ühendusi arendada.

Haljala valla kehtivas üldplaneeringus on kirjas, et Kunda kauba- ja reisisadam koos väikesadamatega moodustavad ühtse logistilise võrgustiku.

Väikesadamad on ka olnud purjevõistluste korraldamise kohtadeks. Looduskaitseala ja sihtkaitsevööndi moodustamine seab piirangud sadamate arendamiseks.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu jooniselt 2 „Väärtused, konfliktid, riigikaitse“ nähtub, et kavandatav looduskaitseala kattub riigikaitse eripiirkonnaga. Rutjal asub hetkel lasketiir ja rannikul paikneb riigikaitse tulepositsioon. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 5.8.1 „Kaitseväe harjutusalad. Rutja merele orienteeritud harjutusala“ on kirjas, et *Rutja (suurtükiväe ja õhutõrje) harjutusala paikneb Vihula vallas, Rutja külas, RMK metsamaakinnistul (88703:003:0890). Tegemist on hea juurdepääsuga alaga. Laskeharjutusi saab teostada endise piirivalve objekti ümbruses asuvatel teedel ja platsidel. Väliõppustega seotud toetavad tegevused saab teostada laskeharjutustega piirneval alal või lähedal asuval riigikaitsemaal (endine Rutja lennuväli).*

Allolevale Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ joonisele on märgitud Rutja lasketiir ja selle piiranguvöönd, riigikaitse tulepositsioon ja riigikaitse eripiirkond

(<https://planeeringud.ee/plank-web/#/planning/detail/10100026>):

Ka kehtiva mereala planeeringu kaardirakendusest nähtub, et enamus kavandatavast looduskaitsealast jääb riigikaitse tähistusega alale. Mereala planeeringu riigikaitseala kattub Lääne-Viru maakonnaplaneeringus 2030+ näidatud riigikaitse eripiirkonnaga. Sellest tulenevalt palume looduskaitseala moodustamise ettepaneku menetlemisel teha koostööd Kaitseministeeriumiga.

Samuti piirneb kavandatava looduskaitsealaga Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse-Kunda rannik I klassi väärtuslik maastik ja Selja jõe alamjooks I klassi väärtuslik maastik ning roheline võrgustiku tuumala T2. Ka kehtivas Vihula valla üldplaneeringus on määratud rannikuala I klassi väärtuslikuks maastikuks. Üldplaneeringust lisanduvad sadamad, supluskohad, miljööväärtuslikud hoonestusalad ja mitmesugused maakasutuse juhtotstarbega alad². Juhime tähelepanu ka asjaolule, et hetkel on koostamisel uus Haljala valla üldplaneering³.

Samuti peab Haljala Vallavalitsus oluliseks välja tuua, et igasuguste piirangute kehtestamisel on väga oluline jälgida piirangute proportsionaalsust ja seda just kohaliku elu vaatenurgast.

Lahemaa Rahvuspargis, mereäärsetes külates ja miljööväärtuslikes kalurikülades ja suvituspaikades on juba täna üksjagu piiranguid, millega kohaliku elu korraldamisel peavad arvestama nii kohalik omavalitsus kui ka valla kogukonnad. Leiame, et täiendavad piirangud mõjutaksid ajalooliste ranna- ja kalurikülade traditsioone kalapüügi, paadisõidu jms osas ning väikesadamate võrgu arendamist negatiivselt ja takistaksid kohaliku elu arendamist ebaproportsionaalselt võrreldes objektide kaitse alla võtmise ettepanekus toodud eesmärkidega.

Anname teada, et tutvustasime Soome lahe keskosa looduskaitseala moodustamise ettepanekut 13.03.2025 toimunud Haljala valla külavanemate kohtumisel. Sellest tulenevalt saatis Teile 28.03.2025 seisukohakirja ka mittetulundusühing Eisma sadam ning lähiajal plaanivad saata veel kavandatava kaitsealaga piirnevate rannakülade esindajad.

² <https://www.haljala.ee/vihula-valla-uldplaneering>

³ <https://www.haljala.ee/uldplaneeringu-koostamine>

Kokkuvõtvalt Haljala Vallavalitsus palub arvestada ettepaneku menetlemisel käesolevas kirjas toodud seisukohtade ja tähelepanekutega ning leiab, et objektide kaitse alla võtmise ettepanekut ei ole võimalik kohaliku elu seisukohast toetada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kent Kerner
arendus- ja kommunikatsioonijuht
vallavanema ülesannetes

Teadmiseks saata:
Kliimaministeerium
Kaitseministeerium
Mittetulundusühing Eisma sadam
kavandatava kaitsealaga piirnevate rannakülade külavanemad

Janika Merisalu +372 505 1127
Janika.Merisalu@haljala.ee

Lea Mägi +372 5669 4496
Lea.Magi@haljala.ee